

KIA AZIZ
CIRKEL VAN
HERHALING

nonfixe

CIRKEL VAN HERHALING

ISBN-13: 978-90-8822-001-2

Een uitgave van Woordwerk®

Vormgeving: Coraline Korevaar BNO,

Atelier De Kazerne, Woudrichem

Omslag: Joost Sicking, fragment *Vreemdeling*, olieverf op doek, 1975

Druk: Drukkerij Damen, Werkendam

KIA AZIZ
CIRKEL
VAN HERHALING

nonfixe

Kia Aziz

SCHRIJVER EN JOURNALIST

(1965, KOERDISTAN)

Sinds 1990 schrijft Kia Aziz regelmatig in tijdschriften: *Alternatief, Bleseh, Alhamshioen*. Daarnaast publiceert hij in kranten: *Alay shoresh, Amro, Alay azadi, Newand*.

In 1992 verscheen *Een Paar meningen*, over politiek, van zijn hand.

Kia Aziz heeft twee boeken van Perzisch naar Koerdisch vertaald: *Commune Paris 1848* van Siavesh Modaresi in het jaar 1993 en *De Islam* van Jean Claude Bearrau in 1996.

Vanaf 1997 woont hij in Nederland waar hij van augustus 2000 tot maart 2004 editor was van het tijdschrift *Free-pen*.

Cirkel van herhaling is zijn eerste boek in het Nederlands. Het is fictie die op waarheid berust.

Een vreemdeling die verdwaald is

Een Koerdische journalist uit het grensgebied van Irak en Iran, die al zo'n acht jaar in Nederland woont, spreekt en schrijft Nederlands. Hij kan filosoferen als geen ander, heeft de Wereldliteratuur - Dostojevski, Tolstoi, Marx, Kafka, Tsjechov - op z'n tong en een Nederlands paspoort. Hij werkt als uitzendkracht in diverse fabrieken, is magazijnmedewerker of sorteert post. In de overgebleven uren doet hij waartoe hij op aarde is: hij schrijft.

In *Cirkel van herhaling* laat Kia Aziz zien hoe politiek én cultuur individuele levens beïnvloeden hoe mensen daardoor op drift raken.

Velen beschouwen verschillen als een gevaar, waardoor familieleden en burens tot vreemdeling worden en vreemdelingen dat blijven. Kia Aziz schrijft over de verdwaalde vreemdeling die geen thuis meer vindt.

Cirkel van herhaling is de eerste uitgave van NonFixe. NonFixe staat voor de rijkdom aan ideeën, opvattingen, mogelijkheden en kansen die diversiteit met zich mee brengt.

NonFixe staat voor vrijheid van denken en schrijven.

Reacties zijn welkom. Zeker als het de schrijver, Kia Aziz, helpt aan werk dat bij hem past, of aan nieuwe inzichten en contacten die ons allemaal verder helpen.

Vught, 10 oktober
Frank van Empel & Caro Sicking
nonfixe@woordwerk.com

1. Parasto

Als ik thuiskom van mijn werk, is de kamer van Oma (mijn hospita) opgeruimd. ‘Waarom heb je opgeruimd?’ vraag ik haar. ‘Ik heb je toch gezegd dat ik dat zou doen. Ik vind het niet goed dat jij werkt wanneer je je niet lekker voelt.’ ‘Dat heb ik ook niet gedaan,’ antwoordt Oma. ‘Vanmorgen was Parasto hier. Zij heeft schoongemaakt. Mijn knieën knikken. Ik voel me ineens heel triest. Geen zin meer om wat dan ook te doen. Ook niet hier beneden bij Oma blijven. Dus snel ik de trap op. Ik voel me ellendig en spuug voor mijn kans. Weken heb ik op haar gewacht. Wekenlang ben ik de deur niet uitgeweest, om haar niet mis te lopen. En nu komt ze ’s ochtends, als ik er net even niet ben!

Ik begrijp mijn eigen gevoel voor Parasto niet. Ik ken haar nauwelijks. Een paar keer heb ik haar maar gezien. We lijken in niets op elkaar. Bij elke ontmoeting hadden we een meningsverschil. Ik ga op bed liggen tot Oma mij voor het eten roept.

‘Hoe komt het dat van uw kleinkinderen alleen Parasto hier regelmatig komt?’ vraag ik. ‘De universiteit van Parasto is dichtbij,’ zegt Oma. ‘Bovendien ligt ze overhoop met haar moeder. Sinds Parasto filosofie studeert, zijn haar gedachten en manier van kleden veranderd. Ze rookt en doet precies wat ze wil. Mijn dochter vindt dat maar niks. De enige reden waarom zij Parasto niet van de universiteit haalt, is dat ze zulke goede resultaten boekt.’

Die nacht krijg ik een idee. De volgende dag ga ik direct na mijn werk naar de universiteit. Ik wacht voor de ingang. Maar hoelang ik ook wacht, geen Parasto. Teleurgesteld loop ik terug naar huis. Ik kan niet slapen en word boos op mezelf. Hoe kan een volwassen

man, met al mijn ervaring, zo ondersteboven raken van een meisje dat hij niet eens kent? Uiteindelijk val ik toch in slaap. Als ik wakker word, is het al te laat om naar mijn werk te gaan. Dus ga ik maar weer naar de universiteit en vat post voor de deur. Het lijkt wel of ik bij de beveiliging hoor. Dit keer heb ik geluk. Opeens is daar Parasto. Ze komt met een vriendin naar buiten. Ik voel me alsof ik dronken ben. Ze lopen langs me heen. Ik kijk doordringend naar Parasto. Niet zij, maar haar vriendin beantwoordt mijn blik. Ze gaan naar de bioscoop. Ik volg. Ze hebben vooraf gereserveerd, want ze gaan meteen naar de bar. Ik koop een kaartje, zonder te weten welke film er draait en ga aan het tafeltje naast de vrouwen zitten. Ik begroet hen. Een koel knikje is mijn beloning. ‘Hij is ons gevolgd,’ zegt de vriendin. ‘Ja,’ antwoordt Parasto, ‘ik ken hem. Hij is niets. Hij komt uit een klein dorp en werkt bij mijn oom.’ Haar woorden zijn als een emmer koud water. Ik sta op en loop de bioscoop uit, gebroken. Wanneer zal ik vrij zijn van mijn slechte kansen? Altijd als iemand van mij houdt, voel ik niets voor die vrouw. Maar als ik tot over mijn oren verliefd ben, heeft het geen effect op haar. Ik moet Parasto zo snel mogelijk vergeten. Ik ga niet meer naar de universiteit. Ik kijk voetbal in het stadion. Ga naar de film en lees boeken. Soms drink ik rhaki, in het geheim. Ik doe alles om te vergeten.

Op een dag zie ik Parasto in de tuin. Ik groet haar koeltjes en ga naar mijn kamer. Maar haar aanblik maakt me onrustig. Ik kan mijn gevoelens niet beheersen. Ik probeer wat te lezen. De letters dansen voor mijn ogen. Ik zet de radio aan, het helpt niet. Dan klopt Parasto op mijn deur en vraagt of de radio wat zachter kan. Ik zet hem af. Door mijn raam kan ik haar bezig zien in de tuin. Ik ben vreselijk 8 dorstig naar haar. Ze gaat naar binnen en ik voel me een vangene.

Met een tijdschrift loop ik de tuin in. Ik lees en hoor Oma en Parasto niet. Muziek drijft de tuin in. Darush zingt: ‘Hé mensen, ik heb een klacht over jullie. Ik heb een klacht over God, ik heb een klacht over alles.’ Ik krijg tranen in mijn ogen en een brok in mijn keel. Het lijkt wel of deze tekst speciaal voor mij is geschreven. Ik zit diep in mezelf verzonken. Parasto komt naast me zitten. Ze zegt: ‘Je hoeft niet triest te zijn. Dit is het leven: een grote cirkel. Dit leven is geen winnen of verliezen. Het is altijd verliezen.’ ‘Ik weet het,’ antwoord ik. ‘Het leven is een grote herhaling. Alleen de mensen die buiten de cirkel van herhaling kunnen stappen zijn succesvol of kunnen genieten. Succes betekent niet een mooie vrouw, grote auto, mooi huis of veel geld hebben. Zulke dingen maken mij niet blij. Wat voor mij belangrijk is, is de balans van mijn gevoel. Dit is mijn klacht en de tekst van deze zanger herinnert mij aan mijn leven en liefdes.’

‘Was jouw liefdesleven zo mooi? Met zoveel effect op jou, dat je klaagt over het leven?’, vraagt ze zacht. Ik antwoord haar: ‘Er waren twee meisjes in mijn leven. Een in mijn jeugd. Haar familie stond me niet toe met haar te trouwen, omdat wij te arm waren. Van het andere meisje hield ik ook immens veel. Ik durfde het haar nooit te zeggen, al gaf ze me genoeg kans. Ook zij was heel rijk en goed opgeleid. Ik was bang dat hetzelfde zou gebeuren als de eerste keer. Zij moest vluchten en woont nu ergens in het buitenland. Ik mis haar zo, dat ik vaak haar naam gebruik onder mijn artikelen. Ik ben polemist en af en toe schrijf ik voor kranten.’ ‘Ben je sindsdien nooit meer iemand tegengekomen, waar je gevoel voor hebt?’ vraagt Parasto. ‘Natuurlijk heb ik veel meisjes ontmoet maar het klikte nooit bij mij. Mijn ideale vrouw is iemand die mij in vuur en vlam zet. Zij moet niet simpel zijn. Ze moet een eigen karakter hebben, in de oppositie zijn en een duidelijke eigen mening hebben. Niet altijd vinden wat ik

vind! Ook de romantiek vind ik belangrijk. En ze moet goed in bed zijn.’ Parasto lacht: ‘In deze cultuur vind je zo iemand niet.’ Ik kijk haar aan. ‘Genoeg over mij. Hoe komt het eigenlijk dat jij hier bent en Oma weg is?’ Parasto legt uit dat ze problemen heeft met haar ouders en zichzelf. ‘Daarom blijf ik een paar dagen hier,’ zegt ze. De klok slaat zes uur. Parasto schrikt op: ‘Ik heb mijn oma beloofd om te koken.’

We hebben het eten bijna klaar als Oma thuiskomt. Ze is stil voor haar doen. Met mijn ogen vraag ik Parasto wat er aan de hand is. Uit haar blik maak ik op dat ze gepraat heeft met de ouders van Parasto. Dus laat ik hen alleen.

De volgende dag ga ik naar een café, dicht bij de universiteit. Parasto en haar vriendin lopen aan de overkant van de weg. Ik roep haar. Aan de reactie merk ik dat ze op een positieve manier over mij gesproken hebben. De vriendin neemt afscheid en Parasto en ik zetten ons gesprek van gisteren voort. Ze vertelt over de problemen met haar ouders. We voelen ons dicht bij elkaar. Ik stel haar voor samen iets te eten en dan naar de bioscoop te gaan. Ze weigert: ‘Wat jammer dat ik geen man ben zodat ik vrij kan beslissen. Oma is alleen, dus ik moet naar haar.’

Als ik die avond thuiskom, is het al laat. Parasto rookt in de tuin een joint. Het is een mooie avond en ze is heel ontspannen. Jammer genoeg is mijn wodka op. Ik stel haar voor op mijn kamer muziek te luisteren. We zitten op bed. Soms praten we even, dan weer luisteren we alleen maar. Parasto is zo mooi, zo ontspannen. Ze legt haar benen op het bed en doet heel even haar ogen dicht. Deze sfeer is heel speciaal voor mij. Ik geniet van haar, zo dichtbij. Ik wil haar voelen, proeven, aanraken, eten. Ik ga helemaal in haar op. Mijn zinnen zijn

Ik praat wat als wartaal moet klinken, laat me leiden door mijn gevoel. Mijn hoofd is de controle kwijt. Mijn handen willen voelen. Ik ben enorm gespannen. Weet niet waar te beginnen. Mijn handen willen haar warme borsten aanraken. Tegelijkertijd wil ik haar billen voelen, haar buik, haar benen, haar... alles. Ik kijk haar aan. Als vanzelf kus ik haar lippen, en zuig. Zij kust terug. De spanning valt van me af en ik geef me helemaal over aan mijn gevoel. Mijn handen hebben zo lang geen vrouw gevoeld, onrustig willen ze alles tegelijk aanraken. Mijn tong en lippen zijn zo dorstig dat ze alles willen proeven. Ik laat me gaan en voel haar even heftige reactie op mij. Vanaf die nacht slaapt ze stiekem elke nacht bij mij.

Een paar maanden later, op haar verjaardag, geef ik Parasto met het cadeau ook een briefje. Zij leest het en kijkt mij diep in de ogen. Ze huilt en omarmt mij. Ik had geschreven: 'Iemand wil graag met jou trouwen. Hij houdt van jou!'

Het is druk de avond van ons huwelijk. Ik ben dat niet gewend. De woonkamer staat vol mensen. De meeste gasten zijn familie en vrienden van Parasto die komen om ons te feliciteren met ons nieuwe huis en ons nieuwe leven. De enige vriend die er was voor mij moest al vroeg weg. Nu onderhoud ik me met mensen die ik niet ken. Ik voel me niet zo op mijn gemak.

We drinken en discussiëren. Het gaat over de Islam en vrijheid! De mening van een neef van Parasto, Reza, spreekt me erg aan. Zijn ideeën zijn anders dan die van de meeste mensen. Bij hem voel ik me geen vreemdeling. Reza zegt: 'De mensheid heeft het geluk dat de hersenen die de technologie hebben gemaakt uit de moderne wereld komen. Als de wetenschappers Islamiëten waren, hadden ze lang geleden al de atoombom als machtsmiddel gebruikt om alle landen

Islamitisch te maken of tegenstribbelende landen te vernietigen.’ De aanwezige vrouwen veranderen van onderwerp. Ze praten door over de gewoonlijke dingen zoals: mode, relatie, opleiding etc. Reza en ik gaan door met ons gesprek in een apart hoekje van de kamer. Onze meningen komen erg overeen. Parasto loopt op mij af. Ze zegt: ‘Gefeliciteerd dat jullie elkaar gevonden hebben. Hij lijdt aan dezelfde ziekte als jij!’ Als hij weggaat, geeft Reza me zijn adres en telefoonnummer. ‘We houden contact,’ zegt hij. Reza is de laatste gast die vertrekt. Het is nog niet laat, maar Parasto en ik gaan naar bed. De volgende ochtend vroeg vertrekken we naar de Kaspische zee.

De week die we doorbrengen aan zee, is de meest romantische en relaxte van mijn leven. We praten overal over. We wandelen, zwemmen, liggen in de zon en vrijen veel. We zijn uitiem gelukkig.

Parasto zegt op de laatste dag, terwijl we in de zon liggen te lezen: ‘De beste periode in het leven is de huwelijksreis.’ ‘Absoluut niet,’ antwoord ik. ‘De beste periode is: in vrijheid leven en kunnen doen wat je wenst. Dan is heel het leven net als een huwelijksreis!’ ‘Meneer, stop maar met je theorieën.’ ‘Ik stop, maar jij moet ook stoppen met dromen. Ga je spullen maar inpakken. De tijd om afscheid te nemen van de Kaspische zee, is nu gekomen. Je moet weer actief worden. Onze droom hier is afgelopen. We moeten van ons nieuwe leven een eigen droom maken.’

We zijn alweer een tijdje thuis en het dagelijkse leven neemt zijn loop. Ik zit in de kamer. De deur gaat open. Niemand anders dan ik en mijn vrouw hebben de sleutel. Mopperend komt zij naar boven. ‘Verdomme Khomeini, wat voor een ramp heb jij gemaakt. Wat is dit voor religie en systeem dat de mensen niet vrij zijn om zich te kleden zoals ze zelf willen, of te drinken of verliefd te zijn op wie en hoe ze

willen.' Ze komt de kamer binnen met alleen haar string en bh aan. 'Wow, wat is dit? Ben jij zo naar je werk gegaan? Dus de Islamitische republiek is weg?'

Ze steekt een sigaret op en zegt met een diepe zucht: 'Jullie mannen hebben nergens last van. De Islam geeft jullie de macht om met een T-shirt naar buiten te gaan. Ook om met een zwembroek in de zee te zwemmen of om vier vrouwen te hebben. Nog erger, jullie kunnen beslissen of je gaat scheiden of niet! Wat willen jullie nog meer. Jullie hebben geen last van dit systeem. Je zou eens een dag in onze kleding met hoofddoek moeten lopen en in deze hitte in de file van Teheran moeten staan. Dan weet je pas hoe erg het voor ons is.'

Zij is nog niet uitgepraat als ik haar een koud glas cola geef en een kus. Ik zeg: 'Wees niet zo sadistisch en wens ons niet hetzelfde virus van de Islam toe dat jullie zo ziek maakt.

'Vergeet het, vanavond maak ik voor jou een leuk programma zodat je alle warmte van augustus en alle verboden van de Islam vergeet. We gaan originele Russische wodka drinken.' 'Welke wodka? Ik ben driefnat van het zweet. Ik ga douchen. Kook jij ondertussen, want ik heb honger. En jij weet: ik rook liever een jointje dan dat ik drink. Dus jij hebt de wodka voor jezelf gekocht!'

Zo slecht voelt ze zich niet, want eenmaal onder de douche schalt er gezang door het huis. Tot ze ineens abrupt haar lied afbreekt en roept: 'Waarom hoor ik geen geluid van pannen in de keuken? Ben je niet aan het koken? Wat ben je dan aan het doen?' Ik heb geen zin om te koken en stel voor om heerlijke pizza in Abasabad te gaan eten. Dat is beter dan je bezig houden met koken. 'Luilak,' werpt Parasto tegen. 'Ik ken jou zo goed. Ga dan maar een handdoek voor mij halen.' Ik breng haar de handdoek en ze trekt me lachend onder de douche: 'Jij hebt geen zin om te koken, ik heb geen zin om alleen

te douchen.’ Als ik even later mopperend mijn natte broek uittrek, pakt ze mijn hand en lacht: ‘De onderkant is mijn specialiteit, de bovenkant is voor jou.’

We lopen richting Abaasabad. Het is ’s nachts niet meer zo sfeervol als in de tijd van de sjah. Teheran is moe van de verboden van de Islam. Er is bijna niemand op straat. We wandelen en praten. Opeens stopt een politieauto naast ons. De agent vraagt: ‘Horen jullie bij elkaar? Deze vrouw houdt zich niet aan de regels van de Islam. Er komen nog haren onder haar hoofddoek uit.’ ‘Wij zijn man en vrouw,’ zeg ik. Maar ze geloven ons niet. We worden meegenomen naar het politiebureau en gevangen gezet. De ouders van Parasto moeten komen om ons te bevrijden. We worden uitgeleide gedaan met de woorden: ‘Omdat jullie nog geen strafblad hebben, mogen jullie gaan. De volgende keer dat jouw vrouw haar hoofddoek niet goed op heeft, krijgt ze zweepslagen en moet ze de gevangenis in.’ Dat is om twaalf uur ’s nachts. Alles is dicht. De ouders van Parasto zetten ons dichtbij huis af. Het laatste stukje lopen we. Ik ben ziedend. Voor Parasto beheers ik me. We lopen door de donkere straten. Aan haar zuchten hoor ik hoe ontzettend triest Parasto is. Om haar af te leiden zeg ik: ‘Mijn liefste, ik hou van jou. Helaas, de politie belet mij om mijn gevoel voor jou kracht bij te zetten. Ik wil je graag omarmen, maar ik ben bang voor een andere politieauto. De romantiek in de schaduw van de Islam bestaat uit zweepslagen. Het is niet voor niets dat ik me bezighoud met politiek, kritiek lever en altijd in de oppositie ben. Jij zegt tegen mij dat ik me ver van het smerige wereldje van de politiek moet houden, want het resultaat is: opgehangen worden of de gevangenis in. De warmte van augustus en een politieauto maken echter dat jij je net als ik zorgen maakt. Je bekritiseert de politiek ook en bent even zeer in de oppositie.’ Ze antwoordt: ‘Ik heb geen zin om te praten. Ik heb zo’n

honger. Laten we naar huis gaan en iets eten.’ We bakken een omelet en drinken wodka. Dan proosten we op de vrijheid.

Sinds onze eerste ontmoeting, op de huwelijksdag van Parasto en mij, zijn Reza en ik vrienden. Elke dinsdag, na mijn werk, ga ik naar zijn huis. Sinds een paar weken praten we niet meer over politiek, maar zoeken we een manier om onze ideeën in het geheim te verspreiden. In de vorm van een tijdschrift of zo. Reza heeft geld en de nodige contacten. Mijn taak is artikelen te leveren. Parasto wordt steeds ongeruster, omdat ik zoveel lees en schrijf. Ik laat haar het eerste nummer van ons blad zien, een kritisch literatuurtijdschrift met weinig politieke onderwerpen.

‘Je ziet het, er staat niet zoveel bijzonders in. Dus is het geen probleem om ermee door te gaan.’ ‘Maar ik begrijp het niet, waarom moet het dan in het geheim? Dat maakt mij ongerust.’ ‘Ben je onze pizza avond vergeten? Als een vrouw niet eens haar haren mag laten zien, hoe kun je dan verwachten dat wij onze mening vrijuit mogen schrijven?’

Onze huwelijksdag is alweer een jaar geleden. Om dat te vieren, gaan we weer naar Chalous aan de Kaspische zee. We laten Teheran met haar smog, files en drukte ver achter ons. Ik geniet van de bergen, de uitgestrekte rijstvelden en de bossen die zo groen zijn, dat het lijkt alsof ze een groene jas hebben aangetrokken. Parasto is stil en diep in gedachten.

Het fantastische uitzicht maakt dat ik stop voor een pauze. Overal waar je kijkt zijn bergen, bossen en zee. We snuiven de zuivere, zilte lucht diep in onze longen.

Ik doorbreek de stilte en vraag: ‘Vreemd, het gevoel en onze relatie maken de natuur nog mooier. ‘Ja,’ antwoordt ze, ‘omdat wij van

elkaar houden staan we buiten de cirkel van herhaling en genieten meer van alles om ons heen. Liefde laat je alles mooier zien.’ ‘Waarom houd je van mij?’ vraag ik haar. ‘Omdat je niet bent zoals de andere mannen. Jij komt eerlijk voor je gevoel uit en durft je kwetsbaar op te stellen. Dat vind ik zo mooi aan jou.’ Ik kus haar. Dan rijden we verder.

De derde dag van onze vakantie loop ik alleen op het strand. Parasto komt naar me toe rennen. Ik zie meteen dat er iets aan de hand is. Ze huilt. ‘Reza is opgepakt door de politie. Ze hebben ons huis ook doorzocht. Papa zei dat we terug moeten komen, maar niet naar ons eigen huis. We moeten naar mijn ouders gaan.’ Dezelfde avond nog rijden we in een huurauto terug naar Teheran, naar de ouders van Parasto. Haar vader vertelt dat Reza is opgepakt toen het tweede nummer van ons blad uitkwam.

Omdat ik een paar artikelen heb geschreven, is de politie ook bij mij geweest. De volgende dag gaat Parasto naar ons huis. Daarna bezoeken we samen de ouders van Reza. Het is duidelijk dat ik hier niet kan blijven. Ik ga bij oma slapen, omdat er bij de ouders van Parasto ruzie wordt gemaakt. Oma is net als vroeger heel lief voor mij. Twee dagen later komt Parasto. We slapen samen in het kleine kamertje en brengen twee weken door met praten en uitleggen. Ik opper dat we moeten vluchten, naar het buitenland. Parasto is woedend. Zoiets is onvoorstelbaar voor haar. Ze zegt: ‘We hadden een fantastisch leven. Hoe komt het dat jij dit met je politieke schrijverscomplex zomaar hebt vernietigd? Wat ben ik voor jou? Waarom gooi je alles weg? Ik houd van jou, maar ik kan mijn Iran niet verlaten. Ik kan niet zomaar naar een vreemd land vluchten.’

2. De weg naar Rome

Op het moment dat wij horen dat de grens van Turkije achter ons ligt, is Bizjan zo blij. Iedereen kan het van zijn gezicht aflezen. Hij straalt zijn vreugde uit. Het gevoel zit in heel zijn lijf. Hij wil vliegen. Zijn voeten raken nauwelijks de grond.

Ik sla hem stilletjes gade. Ik ben diep in mezelf bezig. Ik zwem in mijn gedachten. Opeens kijkt Bizjan mij kritisch aan en zegt: ‘Wat is er met jou, waarom ben je niet blij? Iemand anders in jouw positie zou uitzinnig zijn van vreugde! Waarom ben je zo diep triest? Ik ken je nu een paar dagen en je bent anders dan wij. Jouw manier van praten en jouw houding zijn anders dan die van ons. Jij maakt afstand tussen jou en de groep.

Waarschijnlijk ben je een rijke man of een intellectueel.’ Ik antwoord: ‘Natuurlijk niet. Als ik rijk was zou ik hier niet met jou lopen en intelligentie kan me ook niet helpen in deze situatie.’ ‘Dus je bent niet rijk maar je praat als een dokter of ingenieur?’ ‘Waarom zet je mij op één lijn met deze mensen,’ zeg ik met een glimlach. ‘Ze zijn professioneel op hun gebied, verder interesseert hen bijna niets!’ ‘Mijn broer, stop hierover. Zeg me waarom je niet blij bent?’

‘Ik ben niet verdrietig maar ik maak me zorgen over mijn toekomst.’ ‘Toekomst?! Elke toekomst is beter dan dit! Elke wens en droom wordt werkelijkheid. Dans. Maak jouw plan voor de toekomst in je hoofd tot we arriveren.’ ‘Hoe kan ik een toekomst plannen zonder een enkele zekerheid. Het is niet als een aanbieding op de markt, twee halen één betalen! Ons verleden was niks. Het is moeilijk om vanuit dit niks een toekomst met zekerheden op te bouwen. Jij zegt: “dans, de toekomst is beter dan dit!”. Weet jij waar we zijn? Weet je wat er over een paar seconden gaat gebeuren met ons? Ken je de taal

van dit land? Heb je geld om twee maaltijden per dag te eten en een pakje sigaretten te kopen? Wij zijn als een stuk hout van een gezonken schip, dat drijft. Wij bepalen onze richting niet, maar de wind en het water bepalen waar we heen gaan. Het is dat we verlost zijn van de hel in ons verwoeste land!’

Bizjan klinkt verbaasd: ‘Wat ben jij een moeilijk mens. Je bekijkt de wereld zo negatief. Was je in Koerdistan ook zo?’

Hoe ik was? Ik was zoekend. Ik verkende de Europese literatuur en moderne filosofie. Terwijl de relatie tussen die verre Westerse denkbeelden en mij groeide, verdwenen de mentaliteit en cultuur van ons land uit mijn hart. De verschillende ideeën veroorzaakten keer op keer grote problemen tussen mij en mijn familie. Zij spelen altijd dezelfde muziek, die alle Koerden spelen. IK NIET! De afstand tussen ons werd steeds groter. Dat ging verbazingwekkend snel. Telkens als ik terug ging naar mijn Europese literaire, filosofische reis was er geen enkele plaats meer voor onze zogenaamde scholing. Ik voelde me alleen en in ballingschap. Ik voelde me een vreemde in mijn eigen huis. Vervreemd van mijn moeder. Vervreemd van mijn vader. Ver van mijn familie en van deze ruïne die land heet. Vervreemd van zo’n maatschappij en de mensen die erin leven. Zij zetten zonder na te denken kinderen op de wereld. Ze weten niets over de betekenis van het leven, opvoeding, gezinsleven, liefde, verleden, heden en toekomst. Wij zijn niet alleen slachtoffer van een ideologisch, dictatoriaal politiek systeem, maar ook van onze dictatoriale cultuur en schadelijke religie. Er is maar één visie van de machthebbers op andere politieke partijen: VERWIJDEREN! Of, zoals de Duitsers zeggen: *Ausradieren*. Daarom werken deze partijen achter de coulissen. Veel jongens en meisjes die vol leven en liefde zitten, durven dat niet te laten zien. Het is immers verboden, niet alleen door

het justitiële systeem, maar vooral ook door eigen ouders en familie. Alles moet in het geheim gebeuren. Geliefden bouwen hun relatie stiekem op, achter de coulissen, om zichzelf te beschermen tegen de verwoestende maatschappij en het dictatorschap van cultuur en religie.

‘Sorry, mijn meester, je hebt zoveel ellende gehad, is het nu niet normaal dat je vliegt van blijdschap omdat je uit de cirkel bent?’ ‘Ik ben geen meester. Ik ben iemand die overal tegenaan schopt. Ik ben kapot en zó moe. Ik voel me banneling tot op het bot. Mijn ouders en de autoriteiten zeiden altijd: “Je bent een zonderling”. Of, “Heb je geen oren om naar de logica te luisteren?”. Als ik ze een logisch antwoord geef en ze niets meer terug kunnen zeggen, verwacht ik dat ze zullen veranderen. Maar de volgende dag is het weer hetzelfde liedje. Vaak als ik depressief en vol van hopeloosheid was, kwam mijn tante, mijn grote voorbeeld, en praatte met mij. De ene keer logisch serieus, de andere keer hield ze me vast en glimlachte. Met haar glimlach gaf ze mij hoop op ontwikkeling en een veranderende maatschappij. Ze zei dan: “Koerden zijn geen koeien die altijd in dezelfde huid blijven zitten en nooit veranderen! Daarom moet je niet triest zijn over de toekomst.” Ze leek zo vol vertrouwen. Maar door zichzelf van het leven te beroven gaf zij een goed antwoord op deze onzinnige samenleving! Hoe moet ik nu nog blij zijn, met deze onzekere toekomst die mij altijd bij de keel grijpt?’

Bizjan krijgt tranen in zijn ogen. Hij draait zijn hoofd en er komt geen woord meer over zijn lippen tot de ochtend.

Vanaf het centraal station in een stad waarvan wij de naam niet weten, reizen wij clandestien naar Rome. Omdat we bang zijn dat ze ons pakken, besluiten we om ieder op een toilet te gaan zitten. Op

weg daarheen zie ik een prachtig meisje in korte broek en strak wit T-shirt. Haar blote benen die schitteren als kristal, maken dat ik niet meer naar het toilet wil gaan.

Ik ben zo dorstig dat ik haar van top tot teen bekijk. Haar glimlach maakt me dronken en ik vergeet al mijn vermoeidheid. Ze is zo mooi. Het is alsof god haar voor zichzelf gemaakt heeft. Ik houd mijn blik gefocust op haar. Ik krijg er geen genoeg van. Haar manier van glimlachen en kijken, vertelt mij een speciaal verhaal. Nu denk ik dat ze me zielig vindt en daarom lief naar me lacht. Dan denk ik dat ik de enige echte op de wereld ben en dat ze me daarom met haar ogen omarmt. Ik ben geobsedeerd door haar beeld. Toch zie ik vanuit mijn ooghoeken de conducteur. Bang sprint ik naar het toilet. Daar blijf ik een half uur zitten. Als ik eruit kom, is het meisje weg!

Na een tijdje arriveert de trein in Rome. We stappen uit en lopen naar beneden. Bizjan is alweer zo blij, dat hij vliegt. Met vragen vinden wij het park van de Koerden, Afghanen en Iraniërs. We hebben honger en zoeken een bekende. We zien niemand die we kennen en gaan zonder eten slapen. De volgende ochtend eten we in een kerk. Als Bizjan zich volgegeten heeft, praat hij positief over Jezus. Hij maakt een vergelijking tussen de kerk en de moskee en zegt: 'De kerk geeft de mensen te eten en helpt iedereen, maar de moskee is een centrale voor fundamentalisten geworden en de geur van het toilet alleen al maakt de mensen dood!'

Dan wordt het donker. We zijn terug in het park. Er is beweging. Een jongen op een motorfiets neemt iemand mee. Iemand anders is aan het onderhandelen over zijn prijs met een man in een Fiat. Nog iemand discussieert over de lage prijs die een Italiaanse homo voor hem wil betalen en zegt: 'Goed, voor deze prijs kun je een ouder

iemand krijgen maar ik ben jong en ik kan net als eergisteren jou zo goed berijden! Daarom is deze prijs te laag voor mij.’ We besluiten dat dit onze eerste en laatste nacht in dit park is.

De volgende dag ziet Bizjan zijn leraar bij de kerk. Hij wil met hem praten maar in één ogenblik is de leraar weg. ’s Avonds vinden we een klein park om te slapen. Om tien uur komt een oudere man met zijn karton het park binnen. Pas als hij dichterbij komt, zien we dat het de leraar van Bizjan is. Eerst doet de leraar net alsof hij Bizjan niet kent, maar Bizjan weet zoveel over hem en zijn familie dat de leraar het niet meer kan ontkennen. Meester Hiwa zegt heel afstandelijk: ‘Hoe hebben jullie dit park gevonden, waarom slapen jullie niet in het andere park?’ ‘Wat wij gisterennacht in dat park zagen, hebben we zelfs nog nooit in een film gezien. Niemand die niet bezig was zichzelf te verkopen. Dit was vreemd voor ons. Daarom besloten we om niet langer daar te slapen en zijn we hier gekomen. Waarschijnlijk ben jij ook om deze reden hier, toch?’ ‘Natuurlijk,’ zegt hij koel. We praten tot middernacht. Dan leggen wij onze kartonnen neer en gaan slapen.

Ik slaap licht. Af en toe word ik wakker en zie enkele auto’s. De chauffeurs kijken op dezelfde manier dit kleine park in, als gisteren in het grote park. ‘Vreemd, alleen wij en meester Hiwa zijn hier, verder niemand!’ Ik draai mijn hoofd om en slaap verder.

Het is ongeveer drie uur ’s nachts. Ik word wakker en moet plassen. Meester Hiwa ligt niet op zijn plaats. Ik kijk rond en zie hem zitten op de stoep. Ik ga naast hem zitten. ‘Wat is er meester, waarom ben je wakker?’ ‘Ik kan niet slapen, dus ik heb een sigaret opgestoken en hoop dat ik hierna kan slapen’.

Twee auto’s rijden langs ons park. De chauffeurs turen in het donker. Ze lijken iets te zoeken. Een van de mannen stapt uit en komt op

ons af. Hij praat met de meester. Het is net alsof hij hem kent. De meester zegt: ‘Kom, we moeten snel weg hier. We moeten niet met deze man praten, want hij is hartstikke dronken’.

Vijf dagen gaan op dezelfde manier voorbij. De wakkere meester is al die tijd een groot vraagteken voor mij!

Vandaag zoeken we naar werk. Heel de dag lopen en vragen, helaas zonder resultaat. We zijn ontzettend moe en gaan vroeg slapen. Midden in de nacht word ik wakker van het geluid van een auto. De motor wordt afgezet. Ik hoor voetstappen dichterbij komen. Ik open mijn ogen. Meester Hiwa ligt weer niet op zijn plaats. Ik sta op om te kijken waar hij is. Even verderop staat hij te praten met de dronken man van een paar nachten geleden!

De volgende ochtend maak ik Bizjan wakker om werk te zoeken. Bizjan heeft er geen zin in. Twee dagen lang praat Bizjan op mij in over onze situatie. Hij wil geen honger meer lijden. Hij denkt er over om net als de mensen uit het grote park, seks te hebben met homo's voor geld. Die nacht discussiëren we hevig. Ik geef radicaal mijn mening. Vervolgens zeg ik hem dat ik niet meer over dit onderwerp wil praten. Hij is vrij om te beslissen wat hij wil doen, maar ik doe het niet!

De volgende nacht is Bizjan weg. Muggen houden mij wakker. Op eens stopt er een Fiat met daarin een oude man van de leeftijd van Bizjans vader. Bizjan stapt uit de auto. Ze zeggen ‘Ciao’ tegen elkaar. Bizjan loopt blij op mij af en zegt: ‘Maak je niet ongerust. De periode zonder geld, van honger en schandaal, is voorbij! Nu kunnen we voortaan kopen waar we zin in hebben!’

‘Nee,’ zeg ik, ‘ik kan dit niet accepteren. Jij hebt er voor gewerkt.’
22 Hij antwoordt: ‘Hoe kun je dat nou zeggen. Jij hebt zo vaak sigaretten

en eten voor mij gekocht. Nu wil ik graag iets terug doen voor jou! Waarom niet?’

De zaken gaan goed voor Bizjan. Veel homo’s vragen naar hem. Op een nacht komt er een klant van dezelfde leeftijd als Bizjan. Zijn seksuele behoefte is zo groot dat hij twee jongens mee wil nemen. Hij wijst naar mij en al pratend komt hij dichterbij. Ik hoor Bizjan zeggen: ‘Ga niet dichterbij en vraag niets aan hem. Hij kan zulke dingen niet doen. Hij leeft in een totaal andere wereld.’ ‘Hoezo?’ vraagt de Italiaanse jongen. ‘Tot nu toe heb ik nog nooit iemand gezien in deze parken die geen seks bedrijft. Als het waar is wat je zegt, wat doet hij dan hier? Waarom gaat hij niet ergens anders slapen?’

Mijn schoenen zijn zo kapot dat ik er niet meer op kan lopen. Bizjan koopt daarom nieuwe goedkope schoenen voor mij. Die nacht, terwijl Bizjan aan het werk is, ga ik heel vroeg slapen. Ik leg mijn nieuwe schoenen onder mijn hoofd. Om vier uur komt Bizjan terug. Hij maakt mij wakker en vraagt: ‘Waar zijn jouw schoenen?!’ Verbaasd open ik m’n ogen. Ze zijn gestolen. Ik kijk nog een keer goed. Geen schoenen. De volgende ochtend loop ik op mijn blote voeten naar het station. We vragen aan mensen die al maanden op het station bivakkeren, wie mijn schoenen gestolen kan hebben. Volgens hen hebben Marokkanen het gedaan. Een Marokkaan staat erbij en kijkt naar ons. Wij worden agressief en Bizjan wil hem aanvallen. De Marokkaan wordt bang en zegt meteen: ‘Geef me een half uurtje, dan kom ik terug met jouw schoenen’. Hij laat zijn vriend bij ons achter, als zekerstelling. Voor het halve uur om is, komt hij terug met een grote zware tas vol schoenen. ‘Sorry mijn broer, als ik geweten had, dat jullie net als wij moslim zijn, had ik je schoenen niet gestolen!

Maar ik dacht dat jullie christenen waren. Dank aan Allah dat jullie je recht gehaald hebben. Wat zijn jouw schoenen? Pak ze maar.' Ik vind mijn schoenen in de tas en trek ze aan.

Vreemd genoeg pakken twee andere Koerden die vlak bij ons staan ook ieder een paar schoenen uit de tas. En dat terwijl hun schoenen niet kapot zijn! Ze lopen weg, maar na een paar meter gaat een van de twee terug en neemt nog een paar schoenen. Dit is teveel voor de Marokkaanse dief. Hij verliest zijn zelfbeheersing en barst in huilen uit.

Politiek gezien zijn de Koerden het meest onsuccesvolle volk, omdat de leiders altijd bezig zijn goede zaken te regelen voor zichzelf! Ondanks dit is er op de wereld niet één volk dat zoveel over politiek praat als de Koerden. Als een Koerdische intellectueel een grote ontdekking doet op zijn gebied, maar hij interesseert zich niet voor de politiek, dan vinden de mensen hem dom!

Misschien is dat de reden waarom meester Hiwa altijd meteen over politiek begint, nadat hij me begroet. Meestal praat ik met hem over Tsjechow, Gogol, Niroa en Sartre. Op een dag zegt de meester: 'Misschien ben jij geen Koerd. Je praat nooit over politiek.'

Ik lach: 'Als het erom ging wie het meest en indringendst over politiek kan praten, dan zou Koerdistan nu de superpower van de wereld zijn, boven de Verenigde Staten! Ik heb mijn buik vol van politiek en ouderwetse cultuur. Ik baal ervan dat de media een leider zonder alfabet zo groot maken. Door de smerige politiek en het dictatorschap ben ik nu hier en moet op deze schandalige manier leven. En jij wilt dat ik met jou over politiek praat?! Soms heb je het over zuiverheid! Welke zuiverheid? Ook de Koerdische zuiverheid is niet echt, net zo min als die in andere Islamitische landen. Misschien is het bij ons nog slechter. De leiders van de andere landen hebben zich

ten minste onafhankelijk en vrij gemaakt. Wat hebben onze Koerdische leiders voor ons gedaan? Hebben ze een eigen regering gevormd en het land vrij gemaakt? Hebben ze een democratie opgebouwd? Hebben ze onderling geen oorlog gemaakt? Het ergste: wie heeft van de regering een monopolie gemaakt? Alsjeblieft, laat me mijn mond niet nog verder open doen. Ga maar en lees de Koerdische historie, de sharafgan. Dan weet je wat onze zaak is!

Na deze uitbarsting komt meester Hiwa alleen nog met me praten over literatuur en muziek. Als hij bij ons in het park is, gaat Bizjan in het andere park werken. Zo ook vanavond. 'Ik ben om twee uur terug,' zegt Bizjan. Meester Hiwa verdwijnt eveneens. Die nacht word ik weer wakker. Het is een uur of vier in de ochtend. Bizjan en meester Hiwa zijn geen van beiden terug. Ik maak me zorgen en kan niet meer slapen. Ik heb geen idee waar naar hen te zoeken. Om acht uur verschijnt eindelijk Bizjan. Hij is gebroken, maar ik geef hem geen tijd om zelfs te ademen. Ik ben zo boos: 'Meneer, het slapen met de homo's maakt dat je de hele wereld vergeet, niet alleen mij! Ik was zo bezorgd om jou.' Dan zie ik pas goed hoe hij eraan toe is. 'Waarom ben je zo gebroken? Wat is er gebeurd?'

Bizjan begint te huilen. 'Gisterennacht was de dronken Italiaan in het andere park. Je weet wel, degene die hier af en toe met de meester praat. Hij nam mij mee in zijn auto. Ik vroeg nog: 'Hoe komt het dat je vanavond aan één jongen genoeg hebt?' Hij antwoordde: 'Voor jou heb ik al iemand anders meegenomen'. Toen we in zijn huis kwamen, zag ik meester Hiwa helemaal naakt op bed liggen. Hij sliep. Ik was geschokt. Ik probeerde stilletjes weg te lopen, zonder hem wakker te maken. Ondertussen trok de Italiaan zijn kleren uit. De meester werd daar wakker van. Enkele ogenblikken keken we elkaar stil en geschokt aan. Daarna liep ik naar beneden, zodat de meester zich

aan kon kleden. Toen ook hij beneden kwam en mij met tranen in mijn ogen zag staan, kon hij zichzelf niet langer bedwingen en liep hard huilend naar buiten. De Italiaan snapte er niets van. Hij riep in gebrekkig engels: ‘Where? Why?’ Jankend liep ik de meester achterna en riep hem. Hij gaf geen antwoord. Ik haalde hem in en omarmde hem. Zijn harde huilen maakte dat ik mij nog beroerder voelde. Eerst huilden we alleen maar heel hard, in elkaars armen. Daarna praatten we, tot nu toe. Voor ik wegging vroeg de meester mij: “zeg het alsjeblieft niet tegen je vriend en laat me alleen”.

Bizjan en ik proberen wat te slapen. Dan gaan we naar de kerk om te eten. We zoeken de meester, urenlang, maar vinden hem niet. Hij zal zichzelf toch niets aandoen? We maken ons zorgen. We splitsen op. Elk doorzoeken we een ander stuk van de stad en spreken af elkaar straks weer in het park te treffen. Ik dwaal door de stad. Dan zie ik iemand onder een brug liggen. Vanwege de plek waar de man ligt, loop ik er heen. Als ik dichterbij kom, zie ik dat het meester Hiwa is. Hij ziet eruit als een junk en hij slaapt. Ik wil hem niet wakker maken en ga naast hem zitten. Een uur later opent hij zijn ogen. Dan zeg ik met een glimlach: ‘Mijn beste Hiwa, hoe is het? Weet je hoe lang we jou al zoeken? Denk jij dat niemand zich zorgen maakt om jou?’ Hij antwoordt huilend: ‘Laat me, welke iemand? Ik wil niemand zien. Ik schaam me te erg om iemand te zien. Ik ben alleen goed voor de dood. Ik ben geen meester meer. Wat moeten mijn studenten van mij leren? Hoe een homo te neuken? Ik spuug op de politiek, op Saddam en de boycot. Ik spuug op de leider van de oorlog in Koerdistan. Ik spuug op het vluchteling zijn. Ik spuug...! Laat me maar, ik ben vol van alles.’

3. Transfer

Om twee uur vanmiddag nam ik afscheid van mijn vrienden en reisde af naar Den Helder. Drie maanden leefde ik in het opvangcentrum in Eindhoven. De drukte en problemen daar maakten mij depressief. Mensen die vóór ons vanuit het opvangcentrum (OC) naar het asielzoekercentrum (AZC) gingen, zeiden dat het leven in het AZC veel rustiger en prettiger is. Dat gaf me hoop. Ik telde de seconden af tot dit moment van transfer. Eindelijk is het zo ver. Ik moet overstappen en het is al bijna avond als ik in Den Helder arriveer.

Ik ga ervan uit dat het AZC in of dicht bij het centrum is, stap een winkel binnen en vraag een verkoopster in gebroken engels de weg. ‘Dat is te ver om te lopen,’ zegt ze. ‘Wacht maar even.’ Ze geeft de jongen naast haar een bos sleutels. ‘Breng hem even naar het asielzoekercentrum, als je wil.’ Ik bedank haar en volg de jongen, een blonde krullenbol met een opvallend open gezicht. Hij kan onmogelijk z’n rijbewijs al lang hebben. Om de hoek neem ik naast hem plaats in een witte bestelwagen. Met veel zwier draait m’n chauffeur de straat uit. Na zo’n 6 kilometer arriveren we bij een gebouw van drie verdiepingen, amper 250 meter van de zee verwijderd. De Nederlandse jongen is tamelijk zwijgzaam, maar net zo lief als zijn moeder. Hij helpt me met het dragen van mijn bagage, tot aan de ingang van het gebouw. Daar neemt hij afscheid. Ik bedank ook hem, met de hand op m’n hart, als teken van genegenheid. ‘Sorry,’ stamel ik, ‘ik weet niet waar mijn kamer is, dus ik kan je niet uitnodigen om iets te drinken of te eten.’ De jongen lacht. ‘Maakt niet uit’. Hij steekt een gebalde vuist in de lucht. ‘Houd je taai. Adios!’ En weg is hij.

Bedremmeld kijk ik om mij heen. Waar ben ik nu weer beland? Na een paar minuten komt er een vrouw langs, die daar kennelijk werkt, want ze heeft een emmer en een bezem bij zich. De vrouw brengt me naar een kamer op de tweede verdieping. Twee mannen spelen er triptrak. ‘Hallo,’ zeg ik met luide stem. De twee kijken op. Eén van hen, een donkere, dikke kerel van ongeveer 29 jaar, stelt zich voor als Kassim. De andere - van top tot teen onder de tatoeages - komt met uitgestoken hand en een vette grijns op mij af. ‘Jimmy,’ zegt hij. Ik begin hard te lachen. ‘Waarom lach je,’ wil hij weten. Hij trekt z’n hand met een ruk terug en kijkt me strak aan. ‘Vind je het vreemd dat ik Jimmy heet? Lach je andere Jimmy’s ook uit? Hebben de mensen die ook Jimmy heten iets wat ik niet heb?’

‘Nee,’ zeg ik. ‘Maar in Koerdistan hebben wij geen Jimmy’s. Jouw accent verradt dat je uit een Koerdisch dorp komt en aan je ketting hangt het teken van Mohammed en Allah. Je bent dus kennelijk ook moslim. Een moslim die Jimmy heet, dat zie je niet vaak, dat moet je toegeven?!’

‘Mijn echte naam is Tofick, maar dat is te moeilijk voor Nederlanders. Daarom heb ik er Jimmy van gemaakt. ‘Je had ook Thomas kunnen kiezen, dat lijkt meer op Tofick. Het begint ook met een T.’ ‘Mijn broer, als ik toen iemand zoals jou hier had, dan had ik die naam genomen. Maar nu heb ik er zelf een gekozen, zonder hulp.’ We gaan zitten en Jimmy brengt me een cola. Kassim maakt aanstalten om verder te gaan met het spel. Het is duidelijk dat hij aan de winnende hand is. ‘Grijp de komst van onze medebewoner niet aan als excuus om te stoppen met ons spel,’ zegt hij. Terwijl ze hun spel voortzetten, kijk ik in het rond om een indruk van de kamer te krijgen. Hij is kleiner dan de kamer in Eindhoven, maar de atmosfeer hier is beter. ‘Wonen wij hier met z’n drieën?’ vraag ik. ‘Nee,’ zegt

Jimmy. ‘Er woont nog een Afghaanse jongen, maar hij is meestal bij z’n familie die hier in de buurt woont. Een keer in de week komt hij hier om te stempelen.’

Onze conversatie is ontspannen en vriendelijk totdat Jimmy vraagt: ‘Bij welke partij ben jij? Omdat je uit Koerdistan komt moet je bijna wel bij de KDP zijn!’

Ik wil hem geen antwoord geven en overgaan op een ander onderwerp. ‘Ik heb geen zin om over politiek te praten,’ zeg ik. Jimmy neemt hier geen genoegen mee en herhaalt de vraag. ‘Ik ben vol en heb geen zin om over politiek te praten,’ zeg ik, met nog meer klem. ‘Welke politiek? Welke democratie? Als Europeanen horen dat wij een Koerdische Democratische Partij (KDP) hebben waar het leiderschap automatisch, zonder stemming, van vader op zoon overgaat, dan zijn wij in hun ogen een politieke grap. Ik schaam me en ben tegen de politiek en de manier waarop onze maatschappij denkt. Deze manier van denken maakt dat wij in een ver verleden leven.’

Het wordt mij duidelijk dat zij wel bij een Koerdische partij aangesloten zijn. Ze draaien namelijk 180 graden als ze mijn opstelling horen. Het is van hun gezichten af te lezen dat ze zich niet comfortabel voelen. En alsof ik er niet meer ben, gaan ze verder met hun spel. Stilte krijgt de overhand. Ik voel mij geboycot en ga naar buiten, naar het strand. Ik loop langs het water, het is koud, maar ik geniet ervan.

Als ik na een uur terugkeer, zijn Jimmy en Kassim nog steeds bezig. Ik groet hen, maar ze zeggen niks terug. Ik zet de tv aan, neem een stukje chocola uit mijn zak en eet het op. De hele dag heb ik nog niks gegeten. Mijn maag rammelt. Jimmy ziet dat ik iets in mijn mond heb: ‘Na ons meningsverschil over politiek was je kennelijk boos. Zonder iets te zeggen liep je weg. We wisten niet waar je was en

hadden honger. We hebben gekookt en iets voor jou in de koelkast bewaard. Als je zin hebt kun je het pakken.’ ‘Nee, dank je wel. Ik heb slaap. Waar is mijn bed?’ ‘Daar zit je op’. Ik ga liggen en probeer te slapen, maar het triktrak geluid houdt me uit mijn slaap. Om 1 uur ’s nachts stoppen ze. Ik ben blij en ga ervan uit dat ze gaan slapen. Niks daarvan! Na het spel beginnen ze met de afstandsbediening van de t.v. te zappen. Jimmy vraagt Kassim terug te gaan naar een ander kanaal, want daar laten ze blote billen, sexy ondergoed en haartjes zien! Jimmy ziet dat ik m’n ogen open heb. ‘Mijn broer, je bent niet aan het slapen. Waarom kijk je niet naar deze mooie kontjes en sexy dingen?’ ‘Nee, bedankt. Ik ben moe en heb geen zin in zulke dingen.’ Jimmy begrijpt er niks van. ‘Je hebt geen zin in politiek, geen zin om naar sexy kontjes en blonde haartjes te kijken. Waar heb je eigenlijk wél zin in? Toen wij hoorden dat er een Koerd bij ons kwam wonen, waren we zo blij... We dachten dat hij net als wij sportief en spontaan zou zijn, dat hij zou genieten van dezelfde dingen als wij.’ Hij zucht. ‘Wij wisten niet dat de loterij van de transfer iemand zoals jij zou sturen, zo droog en islamitisch.’

Teleurgesteld keert hij zich tot Kassim en wijst naar mij. ‘Moet je kijken! Nederlanders moeten wel heel erg dom zijn, anders zouden ze hem niet als vluchteling accepteren. Als ik de koning van Nederland was, zou ik geen vluchtelingen accepteren die niet houdt van drinken, hasjesj roken, dansen en 0906 kijken. Ik zou ze rechtstreeks terug sturen naar hun eigen land.

Kijk maar naar die jongen. Zijn kleding en manier van praten zijn Europees, maar als het om 0906 gaat, gedraagt hij zich als een ayatollah! Ik doe alsof ik slaap en moet stilletjes lachen onder mijn dekbed. Na een paar minuten zetten ze de tv uit en gaan slapen. Ein-

Toch kan ik niet slapen. Onrustig lig ik te draaien. Ik ben kennelijk over m'n slaap heen en moet ook nog naar de wc. Ik sta op. Als ik terug kom zegt Kassim, die mij duidelijk niet mag, nogal vijandig: 'Waarom heb je de wc doorgetrokken, mijn slaap is nu weg en ik kan tot morgen niet meer slapen!' 'En de geur dan,' werp ik tegen. Als ik niet doortrek gaat het hier zo stinken, ik moet wel.'

Aan de andere kant van de kamer broemt Jimmy: 'Kijk, wat voor een leuk cadeautje wij hebben gekregen via de loterij van de transfer. Luister eens Broer, we blijven altijd heel lang op, dan gaan we slapen. Maar voor het zover is gaan we eerst nog even naar het toilet en trekken door. Daarna gaat niemand meer, tot de volgende dag. Jij moet je ook aan deze regel houden!'

De volgende dag ga ik naar de Aldi en besteed van de 30 gulden die ik heb 25 gulden aan boodschappen. Natuurlijk koop ik ook de goedkope Italiaanse rode wijn in een pak, die ik in Eindhoven altijd dronk. Omdat het Champions League avond is en Ajax tegen Spartak Moskou speelt, blijf ik niet in de stad hangen, maar ga direct terug. Niemand thuis, constateer ik teleurgesteld. Omdat ik m'n huisgenoten wil laten vergeten wat er gisteravond is gebeurd, heb ik besloten om voor hen te koken.

Het eten staat klaar op tafel, ik kijk op het balkon met een glas wijn naar de zee. Het geluid van de golven is zo speciaal, ik drijf weg in mijn gedachten.

Opeens komen mijn kamergenoten binnen. Als ze zien dat het eten al helemaal klaar is en op de tafel staat lachen ze. 'Is de loterij van de transfer leuk voor jullie of niet?' zeg ik.

'Jij drinkt ook?' zegt Jimmy, met een blik op de wijn. 'Echt welkom dan. Ik was bang dat het met jouw drinken hetzelfde was als met 0906'

Na het eten zet ik de tv op Nederland 2 om naar het voetbal te kijken. Opeens komen er drie mannen binnen om triktrak te spelen met Jimmy. De kamer is al te klein voor ons drieën, de andere drie maken het dubbel zo druk. Het geluid van de dobbelstenen hamert op mijn hoofd en dan roept Jimmy af en toe ook nog tegen mij. ‘Mijn broer, waarom kom je niet kijken naar de ramp die ik voor hen heb gemaakt! Er is een half uur gevoetbald. Ajax valt aan, maar heeft nog geen doelpunt gemaakt. Opeens schiet een Ajacied de bal als een raket vooruit. Ik schreeuw. Iedereen kijkt me boos aan. Na de eerste helft ga ik naar de wc. Als ik terugkom staat er een andere zender op. ‘Waarom?’ wil ik weten. ‘Jullie zijn toch bezig met triktrak?’ ‘Wij willen tijdens het spel ook het nieuws volgen,’ zegt een van de gasten.

Ik ga maar weer langs de zee wandelen. Om twaalf uur ben ik terug. Het geluid van de dobbelstenen komt me tegemoet. ‘Mag ik alsjeblieft mijn bed,’ vraag ik vriendelijk. ‘Ik wil graag slapen.’ Weer kijken ze me boos aan en zeggen kortaf: ‘Alstublieft’.

Een paar maanden breng ik op deze manier door. Als de situatie voor mij onhoudbaar wordt vlucht ik naar het strand. Het stormt soms erg hard, wat koud aanvoelt. Op een keer komt de politie naar me toe en vraagt me wat ik met dit koude donkere weer op het strand doe. Misschien denken ze dat ik een eind aan mijn leven wil maken of dat ik iets misdaan heb. Als ik hen vertel waar ik woon, laten ze mij alleen.

De hele koude winter zijn Kassim en Jimmy alleen maar bezig met triktrak, domino en 0906. Elke week gaan we beneden bij de vreemdelingenpolitie stempelen. Het vreemde van Jimmy is dat hij alleen maar tevreden is met een A status. B of C is niet voldoende voor hem.

Op een keer roept hij ons en zegt: ‘Jongens, vandaag heeft Beatrix haar handtekening onder mijn A status gezet en de politie geeft hem nu aan mij!’ Hij is gefocust op zichzelf. Naar mijn achtergrond vraagt hij niet. Kassim wel. Die vroeg een keer: ‘Wat is jouw zaak? Vertel het maar aan ons. Misschien kunnen Jimmy en ik jou helpen en de fouten in jouw zaak corrigeren.’

Als je met onze hulp nog geen A status krijgt, krijg je vast een status op humanitaire gronden!’ ‘Dank je, maar ik heb jullie hulp niet nodig,’ zeg ik en ik lach. Als Jimmy dat ziet schampert hij tegen Kassim: ‘Hij kent zichzelf zo goed! Hij weet zeker dat hij niets kan doen en nooit een status zal krijgen. In elk geval geen humanitaire status. Maar als er een dierenstatus zou zijn, dan zou hij die ook niet verdienen. Wij willen hem graag helpen, maar kijk, hij lacht.’ ‘Sorry,’ zeg ik, ‘ik lach om andere dingen. Wat was je beroep in Koerdistan eigenlijk, dat je me zo graag wilt helpen?’

‘Toen ik twaalf was,’ zegt Jimmy, ‘heeft mijn vader mij van school gehaald. Ik moest in een garage gaan werken, om automonteur te worden.’ ‘Waarom haalde hij je van school?’ ‘Mijn vader was schoonmaker in een ziekenhuis en verdiende te weinig. We zijn met tien kinderen en leven met zijn allen in één kamer. Af en toe hebben we ’s avonds niets te eten.’ ‘Als je vader zo weinig verdient, waarom maakt hij dan tien kinderen?’ ‘Mijn vader zegt altijd: ‘Dit zijn de regels van de Islam. Kinderen zijn een cadeau van god!’ ‘Hoe kunnen jullie genoeg plaats hebben met tien kinderen en jouw ouders in één kamer? En hoe kunnen jouw ouders tien kinderen hebben gemaakt als jullie samen in een kamer slapen?’

‘Mijn vader is zonder alfabet, maar God heeft hem hersens gegeven. Drie keer per week deed mijn vader voor we gingen slapen zoveel zalf in onze ogen dat we niets meer konden zien. Wij hadden

geen problemen met onze ogen maar mijn vader zei: “Luister eens, er heerst een gevaarlijke oogziekte, daarom...!” In het begin wisten wij niet wat erachter zat tot ik op een nacht voor we gingen slapen tegen mijn vader zei: “vergeet de zalf niet in onze ogen te doen papa”. Hij begon me daarop te slaan en te schoppen. Kennelijk dacht hij dat ik wist dat hij deze techniek gebruikte om sex te hebben met mijn moeder. Ik begon toen iets te vermoeden. Op een nacht hoorde ik m’n moeder kreunen. Toen wist ik waarom hij mij geslagen had en hoe slim mijn vader is.

Als papa een avond geen zalf in onze ogen deed, zei ik voor de grap tegen mijn broer: “Gelukkig is er vanavond geen oogziekte!” Maar als papa ’s nachts snel zalf in onze ogen kwam doen, durfde ik niet te zeggen: “Vanavond is de oogziekte erg”.

Vreemd. Ik kan me niet herinneren dat ik mijn moeder zonder dikke buik heb gezien. Ze was voortdurend zwanger en er hing altijd een baby aan haar borst. In deze situatie moesten wij wel meewerken en kon mijn vader ons niet op school laten.’

Het is de zomer van 1998. Net als alle andere zomers is ook deze voor Jimmy een groot feest. Een ideaal seizoen. Hij hoeft niet naar 0906 te kijken. Op het strand kan hij live alles zien wat hij leuk vindt: mooie kontjes, met of zonder slipje, borsten, bloot of met topje en mooie blonde haren! Het weer wordt langzaam beter. Op warme dagen maakt Jimmy een paar broodjes, neemt een pak rode wijn van de Aldi en vertrekt naar het strand. Heel de dag zien we geen Jimmy tot laat in de avond. Dan komt hij doodmoe thuis en valt als een blok in slaap.

34 De zomer van 1998 is niet alleen de zomer van Jimmy, maar ook die van de wereldkampioenschappen in Frankrijk. De straten zijn versierd

met oranje slingers en vlaggen. Het schept een speciale sfeer. Niet voor niets is de sfeer goed. Het Nederlandse nationale team speelt fantastisch. In de hele wereld is het favoriet. Als het ongeluk een beetje wegblijft wordt het kleine Nederland de grote wereldkampioen. Maar dit is voetbal. De ene keer maakt het je blij, de andere keer maakt het je aan het huilen. Toen ik nog in Koerdistan leefde, hield ik ook erg van voetbal. Daarom is deze zomer, in de sfeer van saamhorigheid, ideaal voor mij.

Ondanks mijn geldproblemen besluit ik om alle wedstrijden van het Nederlands elftal in het café te bekijken. Voordat ik daar naar toe ga drink ik thuis een paar biertjes of wijntjes. Vervolgens rijd ik een beetje beneveld naar café De Slimmerik, waar ik de hele avond over één biertje doe. Natuurlijk, de sfeer in dit café en de aanwezigheid van een leuke vrouw van ongeveer 30 jaar, die ik daar al verschillende keren gezien heb, zijn veel belangrijker voor mij dan hoeveel bier dan ook.

Ik arriveer bij het café. Met mijn ogen zoek ik de vrouw. Ik heb voor mezelf beslist dat als Holland vanavond wint, dat ik dan met haar ga praten. Meer nog dan de Hollanders zelf wil ik dat ze met 6-0 winnen. Ik kijk nogmaals rond, maar ze is er niet. Het is nog 25 minuten voor het begin van de wedstrijd als ik de vrouw met haar vriendin zie binnenkomen. Haar vriendin is van top tot teen in het oranje gehuld. Mijn beoogde liefde heeft een oranje hoed op en een zelfde kleur T-shirt aan. Ik kijk haar aan en zwaai. Ze zwaait terug. Ik krijg het er warm van en denk: 'Holland is wel sterk maar niemand kan een garantie geven dat ze ook echt gaan winnen. Ik kan beter nu met die vrouw gaan praten. Nu is iedereen nog optimistisch en heeft goede zin.' Ik loop naar haar toe en zeg in gebroken Engels wie ik ben. Zij stelt zichzelf en haar vriendin voor, warm en vriendelijk.

Ondanks mijn penibele financiële situatie bied ik hen iets te drinken aan, maar ze bedanken. Ze hebben nog genoeg. ‘Je woont hier nog niet zo lang hè?’ zegt mijn beoogde liefde, Marijke. ‘En je komt ook niet vaak hier in het café.’ ‘Dat klopt. Hiervoor woonde ik in Eindhoven. Nog niet zo lang geleden ben ik hierheen verhuisd.’ ‘Waar woon je?’ ‘In het flatgebouw langs het strand’. Haar vriendin zegt iets in het Nederlands tegen haar. Ik versta alleen de woorden: asiel en ‘heleboel problemen’. Hierna verandert hun houding. Als de glazen leeg zijn, vraag ik nogmaals of ze wat willen drinken. ‘Nee, dank je wel, wij gaan weg’. Ik bestel een biertje voor mezelf. Terwijl ik drink, zie ik de vrouwen naar twee jongens lopen. Een van de twee geeft hen een biertje. Het doet pijn. Gelukkig begint de wedstrijd, dat leidt af.

Naar verwachting speelt Nederland fantastisch. Bij het eerste doelpunt gaat iedereen uit zijn dak. Mensen schreeuwen, juichen en omarmen elkaar. Marijke drukt zichzelf tegen een van de twee jongens. ‘Als zij niet zo veranderd was, had ze mij nu in haar armen,’ bedenk ik. ‘Ik neem het mezelf kwalijk dat ik mij zo snel bloot gaf, waardoor zij onnodig veel afstand nam.’

De dag erna ga ik naar mijn contactpersoon en vraag om een woordenboek. ‘Dat heb ik niet,’ zegt ze.

‘Wat betekent “asiel” en “heleboel problemen”?’ wil ik weten. ‘Dat betekent..., maar wie heeft dit tegen jou gezegd?’ ‘Een vrouw,’ zeg ik. Ze kijkt me aan, maar zegt niets.

De burens komen mij halen. Er is telefoon voor mij. Het blijkt mijn vriend Beston te zijn. Nadat we elkaar begroet hebben, zegt hij: ‘Jij verwijt mij altijd dat ik niet naar jou kom, maar kijk, ik ben nu onderweg naar jou en ben over twee uur in Rotterdam’. ‘Ik woon

helemaal in Noord-Holland,' zeg ik. 'Het is wel twee uur met de trein van hier naar Rotterdam'. Beston laat zich niet vermurwen. 'Ik kom helemaal uit Duitsland om jou te zien. Ik heb zeven uur gereisd. Is het dan te veel gevraagd om naar Rotterdam te komen?' 'Oké. Als jij arriveert op het Centraal Station van Rotterdam, wacht dan op mij bij de bloemenwinkel. Ik ben daar ook over twee uur.'

Ik ben niet zo happig omdat ik maar twee gulden in mijn zak heb en pas over drie dagen mijn volgende geld krijg. Ik voel me triest en zenuwachtig tegelijk. Deze geestesgesteldheid ontgaat Jimmy niet. 'Wat is er met jou aan de hand? Sinds het telefoontje ben je niet normaal.' 'Ik krijg een gast uit Duitsland,' zeg ik. 'Over twee uur is hij in Rotterdam en ik heb geen geld voor de trein.' 'Is dat een reden om triest te zijn? Ik dacht dat je papa overleden was. Maar dit is helemaal geen probleem! Ik ga vandaag naar Maastricht. En ik heb geen cent op zak. Is ook niet nodig. Ik stap gewoon in de trein en ga linea recta naar de wc. Als de controleur geen humanist is en mij uit de wc haalt, geef ik hem direct mijn identiteitkaart en zeg: "Sorry, ik heb geen geld, hier is mijn identiteitkaart, schrijf maar een bekeuring uit".' 'Hoe vaak heb je tot nu toe een boete gekregen en hoe ga je die betalen?' 'Ik denk 30 tot 40 keer en ik ga het betalen als ik mijn status krijg.' 'Jij durft dit te doen, maar ik niet. Ik ben bang.' 'Wat bang, dit is ons recht. Wij willen werken, maar mogen niet werken. En ze geven ons ook geen dagkaart om buiten deze afgesloten gemeenschap te gaan. We moeten als oplossing wel de wc van de trein kiezen. Ik vind het ook leuker om gewoon een kaartje te kopen, naast een mooi sexy meisje te zitten en rustig te reizen.'

Met lood in de schoenen ga ik naar het station. Ik stap in en ga meteen naar de wc. De trein vertrekt. Al vrij snel komen er mensen aan de deur rammelen. Alle kleur verdwijnt uit mijn gezicht. Ik ben

bang. Als de trein stopt, ga ik even op een krukje in het halletje zitten, dichtbij de wc. We zijn vlakbij Rotterdam als er opeens hard op de wc-deur geklopt wordt. Ik houd me stil, maar het kloppen gaat door. Ik hoor mensen praten. De spanning loopt op. Ik houd het niet meer vol en open de deur. Mensen kijken me verwijtend aan. Ik baal van mezelf.

We arriveren in Rotterdam. Ik kijk overal, ook bij de bloemenwinkel, maar zie mijn vriend niet. Ik ben een uur te laat, realiseer ik me. Ik bel naar mijn buren. 'Jouw vriend heeft gebeld. "Zeg maar bedankt tegen hem," zei hij. "Ik kom helemaal uit Duitsland, maar ben blijkbaar niet belangrijk genoeg voor hem. Daarom is hij niet gekomen!"' Ik neem de eerste de beste trein terug. Ditmaal niet in de wc, maar in de tweede klas, met de identiteitskaart in mijn hand, voor het geval de controleur langs komt.

4. Uitgezet

Ik dans op westerse muziek. Mijn moeder staat aan de andere kant van de kamer. ‘Kijk eens naar deze ramp, wat een ongeluk voor mij dat hij op zijn leeftijd nog staat te dansen! Daarom had hij nooit zin om ons op te zoeken. Hij is net als Serdar geworden. Europa heeft onze jongen slecht gemaakt,’ zegt ze tegen mijn zus. Ik zet de muziek wat zachter. ‘Omdat hij danst is Serdar gek?’ vraag ik haar.

‘Ik zou willen dat het bij dansen bleef. Toen de Engelsen hem het land uitzetten en hij hier terug kwam, gedroeg hij zich de eerste maand normaal. De hele familie kwam om hem te verwelkomen. Pas daarna ging hij zich beetje bij beetje steeds vreemder gedragen. Zijn ouders schaamden zich zo dat ze hem een paar weken opsloten in zijn kamer. Zijn gedrag past niet meer bij ons volk.’

‘Hoe kan dat nou. Dit vind ik ongelooflijk. Wat heeft hij gedaan dat ze hem opsluiten?’ ‘Op een dag kwam hij terug uit het dorp met een puppy! De ogen van zijn vader puilden uit van woede toen hij het beest zag. Hij zei: “Jij of de hond eruit!” En terwijl hij dit zei schopte hij de hond buiten. Ze kregen zo’n grote ruzie. Wij moesten tussen beide komen voor het helemaal uit de hand liep.’

Ik zet de muziek uit. Ik wil niet vergeleken worden met de buurjongen. Stiekem denk ik aan mijn lieve kat in Nederland. Wat is er verkeerd aan om lief te zijn voor beesten? Waarom moet je daarvoor opgesloten worden? Ik merk dat ik weer erg geconfronteerd wordt met datgene waarvoor ik dit land tien jaar geleden heb verlaten. Het doet me pijn te zien dat er niets veranderd is. Met een trieste glimlach kijk ik naar mijn moeder. Gelukkig heb ik een afspraak met een vriend. We gaan samen iets drinken en herinneringen ophalen.

Ik kom pas na middernacht weer thuis. Het huis is stil. Ik ga naar bed en val meteen in slaap. Plotseling klinkt er hard geschreeuw bij de buren. Mijn moeder wordt er, net als ik, wakker van. ‘Weer meneer Serdar,’ zucht ze. Het lijkt wel of ze bij ons in huis staan, zo hard schreeuwen de buren. Ik hoor de jongen smeken: ‘Papa, alstublieft, nee, niet doen. Laat dat arme poesje toch.’ ‘Houd je bek,’ gilt z’n vader terug. ‘Die stomme hond is nog niet weg, of jij komt met een kat aan.’ We horen doffe klappen en glasgerinkel. De moeder schreeuwt om hulp. De kat jankt. ‘Sla mij maar,’ gilt Serdar. ‘Laat die arme poes met rust.’ Ik kan me niet langer bedwingen. Mijn moeder probeert me nog tegen te houden. Tevergeefs. Ik klop hard op de deur van de buren. De moeder van Serdar huilt. ‘Help. Help ons alstublieft. Ze hebben mijn zoon gedood.’ Ik loop naar binnen. Een jongen zit gehurkt in een hoekje. Zijn gezicht bebloed en zijn pyjama in stukken gescheurd. Voor hem staan een oudere man en een jongen, allebei met een groot stuk hout in hun handen.

‘Wat is hier aan de hand? Wat heeft hij misdaan dat jullie hem zo behandelen?’ De vader van Serdar kijkt me agressief aan. ‘Dit waar-deloos sujet komt met lege zakken uit Europa, terwijl wij verwachtten dat hij een paar huizen of een winkel zou kopen. En nu haalt hij honden en katten in huis. Waar zijn z’n hersens? Hij slaapt met de kat in bed! Kijk naar jou. Jij komt terug met je eigen paspoort en je trots. En ik weet zeker dat je ook niet met lege zakken bent gekomen. Daarom is jouw familie zo trots op jou. Niemand is zoals deze gek en nietsnut van ons!’

Ik loop naar de jongen wiens neus nog steeds bloedt. Met een zakdoek maak ik zijn gezicht schoon. Dan vraag ik of ze ons even alleen
40 willen laten. Ik kniel naast hem. Hij huilt zachtjes, met gebogen

hoofd. ‘Rustig maar, meneer Serdar,’ zeg ik. ‘Je hoeft niet zo verdrietig te zijn. Zulke dingen zijn gewoon hier. Probeer jezelf een beetje aan te passen. Een andere oplossing is er niet.’

De jongen kijkt op en zegt: ‘Waarom behandelen deze wilden mij zo? Wat heb ik gedaan? Mijn enige lichtpuntje in dit klottenleven was dat hondje en hij schopt het keihard de deur uit! Met mijn katje hebben ze vannacht hetzelfde gedaan.’

Wat zijn dit voor barbaren dat ze geen gevoel kunnen opbrengen voor een hulpeloos dier?’ Hij is nog niet uitgesproken of de vader stormt woest binnen. ‘Idioot dat je bent. Zijn wij wild, of ben jij knettergek?’ Ik neem Serdar mee naar ons huis en maak het bed naast mij op. Met zachte muziek vallen we in slaap.

Om elf uur word ik wakker. Serdar ligt met open ogen naast me. Ik zet de radio aan, de BBC. We luisteren wat en wassen onze gezichten met warm water uit een pan. Dan gaan we naar buiten. We lopen zwijgend naast elkaar. Ik voel me ongemakkelijk onder de stilte en vraag hem wat er veranderd is in Koerdistan. Zo probeer ik er achter te komen op welk niveau hij functioneert. Serdar reageert cynisch: ‘Zie jij een snelweg? Waar zijn de parken en waar is de groenvoorziening in onze stad? Waar zijn het water en de elektriciteit? Durf jij met jouw vriendin hier over straat te lopen? Om nog maar te zwijgen over het dictatoriale systeem en de corrupte macht van de politiek.’

‘Het is niet anders,’ zeg ik. ‘Dit land is lang onder invloed geweest van oorlog en genocide. Meer dan vierduizend dorpen zijn weggebombardeerd. Je kunt niet anders verwachten.’ ‘Dat is waar, maar de grote steden zijn intact gebleven. Dus waar is onze infrastructuur? Waar zijn de gemeentelijke voorzieningen? Dit alles kan ik nog naast me neer leggen maar wat ik veel belangrijker vind, is de mentaliteit van de mensen. Die is door en door slecht. In Oost-Europa,

met z'n economische problematiek en armoede, zijn de mensen modern. Ze hebben geduld en respecteren een andere mening. Je kunt met je vriendin naar de bioscoop en de kroeg gaan, samen dansen en elkaar een kus geven, als je daar zin in hebt. Wie durft hier zulke dingen te doen? Geloof me, toen ik net terug was uit Engeland zag ik mijn nicht. Ik omarmde haar en wilde haar kussen. Haar vader - mijn oom - dacht dat ik haar wilde neuken. Hij riep hard: "Ho, ho, ho, stop! Het is hier Europa niet." Mijn eigen familie wil verhaal halen, omdat ik nooit geld stuurde toen ik in Engeland was. Hoe kan ik mee buigen met mensen die zulke zieke hersens hebben. Wat voor gevoel kan ik daarbij hebben? Dit gaat nog over mijn eigen familie. Kun je nagaan hoe het gaat met vreemden.' 'Ik ben moe van het wandelen,' onderbreek ik hem. 'Zullen we naar een bar gaan?' 'Oké,' antwoordt Serdar, 'maar ik heb geen geld'.

We bestellen ieder een biertje. 'Is het geen idee, Serdar, om een relatie te beginnen en te trouwen? Daarmee doorbreek je misschien de spiraal.' 'Ha, ha, ha, relatie...! Laat me je iets leuks vertellen. Een paar maanden geleden leerde ik een meisje kennen. We zagen elkaar af en toe op straat. Altijd maar kort, uit angst dat iemand ons zou betrappen. Op een gegeven moment bereikten we het punt waarop ik haar bij mij thuis moest uitnodigen. Ik koos een dag waarvan ik wist dat er niemand thuis zou zijn, om een paar romantische uurtjes door te brengen. Ik wilde haar kussen en vasthouden; ik wilde het aparte gevoel. We dronken wat en luisterden naar muziek. Het was romantisch en liefdevol. We kusten. Plotseling gaat de deur open. Mijn vader komt scheldend en schreeuwend binnen. Hij schopt mijn vriendin buiten, net als laatst m'n hond, en spuugt mij helemaal onder! Ik weet niet hoe ik die dag heb doorgebracht. Ik wou dat ik dood was. Dit was mijn liefdesverhaal.'

Hij neemt een slok van zijn bier en vervolgt dan: ‘Ik ben niet zoals mijn vader. Zonder liefde trouwen en haar ook nog onderdompelen in deze ellende. Ik kan in deze cultuur geen gezin stichten. Mijn vrouw moet een vriendin zijn en tegelijkertijd een vrouw om van te houden. Zelfs al vind ik een vrouw met zo’n mentaliteit, dan nog is het niet eerlijk om met haar te trouwen. Wij kunnen hier immers niet genieten zoals het eigenlijk zou moeten. Het is niet eerlijk dat ze zich niet mag kleden zoals ze zelf wil. Dat ze niet alleen naar de kroeg kan gaan om te drinken of te dansen. Onze generatie is het slachtoffer van de religie, de cultuur en de slechte mentaliteit van de bevolking. Is het eerlijk om in deze wildernis een vrouw en kinderen neer te zetten? Het is al moeilijk genoeg om mezelf te handhaven in deze puinhoop.’

‘Ga dan lezen of naar de bioscoop, om het voor jezelf draaglijk te maken’. ‘De boeken zijn oud en niet bijzonder. En over de bioscoop heb ik ook een leuk verhaal. Een paar weken terug liep ik erlangs en zag dat er een Italiaanse, romantische film draaide. Ik kocht een kaartje. De film was leuk tot ze op een gegeven moment een meisje halfnaakt lieten zien met een sexy broekje en topje. Ik kijk achter mij en zie drie mannen met hun broek open. Ze zijn druk bezig. De man naast mij ziet dat ik schrik en grapt: “Waarom heb jij je hoed niet meegenomen?” “Hoezo”, vraag ik verbaasd, “het gaat toch niet regenen?” “Pas maar op,” zegt hij, “dat die mensen achter jou je niet nat maken!” En hij begint onbedaarlijk te lachen. Intussen masturberen de mannen achter ons gewoon door. Het interesseert hen geen zier dat wij kijken. Ik peins er niet over om hier nog naar de bioscoop te gaan.’

Serdar krijgt tranen in zijn ogen. ‘Ik moet gaan,’ zegt hij. ‘Ik kan hier niet blijven, want ik wil leven. Als ik niet weg ga, word ik gek.

Ik kan geen gewone contacten hebben met mijn omgeving. Deze maatschappij bekijkt alles twijfelachtig en leeg. Ik leef al een paar maanden op deze manier. Het is hier een gevangenis, een begraafplaats. Waarom begrijp je me niet?! Geloof me, zelfs mijn analfabeete moeder verwijt mij dat ik niet terug ben gekomen met zakken vol dollars. Twee keer hebben ze me naar een imam gebracht om te vragen of hij me beter kon maken. Hoe kan ik mijn ellende uitleggen. Ik heb niemand die mij begrijpt, niemand om mij uit deze puinhoop weg te halen. Ik wil alleen maar weg, maakt niet uit waarheen, al is het naar Mozambique! Hier is alles hard en gevoelloos. Er is hier geen plaats voor het mooie. Ik ben in een verkeerd land geboren.'

Z'n tranen en gebroken stem benauwen me. Wat ik ook zeg, ik kan zijn pijn niet wegnemen. Op de achtergrond klinkt muziek. Het verzacht de sfeer. Ik speel met mijn herinneringen. Zwijgend zitten we zo enige tijd naast elkaar. Alleen de muziek is kennelijk in staat om ons een goed gevoel te geven. We schudden de triestheid van ons af. Het is duidelijk dat deze avond voor Serdar niet meer is dan een gesprek en wat drinken. Z'n vragen zijn op. Hij wil niets meer van mij weten.

Het is donker geworden. We zijn dronken. Heel langzaam lopen we naar huis. De hele weg vraag ik mij af hoe ik Serdar kan helpen. Het enige wat ik kan bedenken is hem de driehonderd dollar geven die ik in m'n zak heb. 'Lieve Serdar,' zeg ik. 'Om naar Mozambique te gaan heb je meer nodig dan dit bedrag. Maar het is in elk geval een aanzet. Hier heb je ook mijn telefoonnummer. Ik hoop dat ik nog iets van je hoor.'

Den Bosch, 29-09-2005

